Ч. 197 Пятниця 4 (16) вересня 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє за вложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:
на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

†

Наша Цїсарева.

Приготовленя до похорону і церемоніял похоронний.

Тїло покійної нашої Монархинї есть вже в дорозї до Відня. Вчера вивезено его з Женеви. Ще дня 13 с. м. вложено тїло Монархинї до домовини в присутности комісиї, котра мала сконстатувати, що особа, котру вкладають в домовину, есть дїйстно австрийскою Цїсаревою. Крім дружини двірскої явив ся також женевский ґенеральний прокуратор Навакко, а яко заступник населеня доктор Реверден, бо закон постановляє, що при таких оглядинах мусить бути і один горожанин. Отворено домовину і відкрито лице Цїсаревої. Відтак замкнено домовину знову але лиця вже не закрито. Понад лицем в домовинї есть склянна плита, через котру видко лице. Відтак один з урядників двірских відчитав протокол, в котрім ґенеральний ґубернатор каже, що женщина спочиваюча в домовинї, котру убито в Женеві, есть Цїсаревою і Королевою Австро-Угорщини. Ґен. Прокуратор приняв то до відомости і з своєї сторони потвердив, що то есть та сама особа, котру в суботу дня 10 вересня убив Люккені на Ке Монблян. Той протокол підписали всї члени двірскої дружини і женевскі репрезентанти і тогди домовину залютовано. Тїло покропив і поблагословив епіскоп з Фрайбурґа Деріа а відтак перенесено домовину до комнати, де зложено еї на катафальку.

Суд повітовий на правім березї міста Женеви виставив таку посмертну карту: „Елисавета, Амалія, Евгенія, Цїсарева Австриї, Королева Угорщини, померла в Борівaж 10 вересня о 2 год. по полудни“. Прочі титули Цїсаревої мав австро-угорский консуль пізнїйше додати.

Вчера рано о 7 годині 20 мін. приїхав з Відня до Женеви окремий поїзд по тїло Цїсаревої а з ним приїхали дами двору старша двірска ґрафиня Гаррах і ґрафиня Фестетич де Тольна, старший двірский ґр. Бельґард і старший підкоморий ґр. Абенсперґ-Травн. В готели Борівaж панував вже від досьвіта великий рух і роблено приготовленя до виїзду. День був прекрасний. О три чверти на 8 стали ся в присїнку президент Руффі і члени Ради звязкової. О 8 год. винесено насамперед чорне сукно, на котрім спочивала домовина, а відтак шість людий винесло і саму домовину, зовсїм просту без нїяких окрас. За домовиною поступала двірска дружина і ґр. Кіфштайн, урядовий заступник Цїсаря. Домовину зложено на зовсїм простім, скромнім караванї і окрито чорним сукном зі срібними ґальонами. Кілька вінцїв уміщено на домовинї, а прочі вінцї везено на трох возах. За домовиною в замкнених возах їхала дружина двірска, члени швайцарских рад а по переду і по заду походу ступали жандарми. На улицях, котрими переходив похід похоронний, стояли величезні маси народу, всюди у вікнах стояло повно людий. На вид каравану всї хилили голови і з сумом споглядали за ним. Через цїлий час походу панувала велика тишина і спокій, нїхто навіть не важив ся голоснїйше заговорити.

На двірци зібрало ся було також множество народа, щоби віддати покійній Монархини послїдну прислугу. Коли здоймлено домовину з каравану, роздав ся голосний плач. Домовину перенесено відтак до ваґону. Увійшли за нею всї достойники і о. Льоніє з духовною асистою і покропив тїло в послїдну дорогу. Знов роздав ся плач і ґрафиня Старай зімлїла. Наконець по уложеню домовини і по зложеню на ній вінцїв всї члени двірскої дружини заняли місця в ваґонї і поїзд рушив поволи в дальшу дорогу.

Нинї вечером о 10 год. привезуть тїло до Відня. Столиця держави майже вже зовсїм прибрала ся в жалобу до сумного принятя Монархинї. Буквально цїле місто аж в найдальших закутинах вкрило ся жалобою, всюди у вікнах видко погрудя і образи Цїсаревої покриті жалобою. Вінцїв на домовину Цїсаревої надсилають з цїлого сьвіта навіть з Америки і Австралиї.

На двірци у Відни будуть дожидати тїла: перший оберштгофмайстер і дві палатові дами від служби, офіцири і урядники войскові віденьскої залоги, проча двірска дружина і компанія гонорова без музики. Скоро поїзд стане, винесуть домовину камердинери і прибочні льокаї та занесуть до двірского сальону перетвореного на каплицю. Духовеньство і старший комісар двірский підуть на перед; боками коло домовини будуть іти 8 пажів з восковими смолоскипами, 6 ґвардистів арсиерских і 6 з угорскої ґвардиї, 8 трабантів і 8 від кінної ґвардиї. За домовиною будуть іти: Перший оберштгофмайстер, обергофмайстер і оберштгофмайстриня покійної Цїсаревої, обі палатові дами, другі дами двірскі, оба підкоморнї і цїлий персонал палатовий покійної Цїсаревої.

---

4)

Чудеса сьвіта.

(Дальша серия).

II.

Як виглядає дорога землї. — Пори року. — Змінність нахиленя екліптики і два инші рухи землї або прецисия і нутация.

(Дальше).

Але нахилене оси земної, або, як то звичайно каже ся, нахилене екліптики, не есть споконвіку одностайне і незмінне; противно, оно зміняє ся, хоч незначно і о скілько то доси можна було розслїдити, не конче правильно. Вже з попереднього знаємо, що нахилене оси обчислено перший раз в Хінї майже як-раз триста лїт тому назад, а то обчислене ріжнить ся досить значно від теперішного. Пізнїйші обчисленя, хоч і як докладні, ріжнять ся так само від теперішного Для лїпшого порівнаня зложимо тут ті обчисленя побіч себе, і так:

В Хінї, за цїсаря Чу-Конґ, в р. 1100 перед рожд. Христ. обчислено нахилене на 23 степ. і 52 мінут.

Пітеас около р. 350 перед рожд. Христ.: 23 степ. 49 мінут.

Арабский учений, Ібн Юніс, в Египтї, в р. 1000 по рожд. Христ.: 23 степ., 34 мін., 26 сек.

Кошу-Кінґ в Хінї, в 1280 р.: 23 степ, 32 мін., 2 сек.

Улуґ-Беґ в Самаркандї в 1437 р.: 23 ст., 31 мін., 48 сек.

Анґлїйский астроном Бредлї (Bradley), в 1750 р.: 23 степ., 28 мін., 18 сек.

Наконець в нашім столїтю в 1850 р. обчислено нахилене оси на 23 степ., 27 мін. і 31 секунд.

З перших найдавнїйших обчислень можна би гадати, що они може хибні, що нахилене обчислено за високо. Але бо з пізнїйших обчислень видко, що они чомусь показують щораз менші числа. Коли перше хіньске обчислене приймемо за добре, то покаже ся, що теперішне есть від него о цїлих 24 мінут і майже пів секунди менше. Що се значить ся? Чи то може вісь землї простує ся і за 3000 лїт випростувала ся вже більше як о 24 мінут? А може таки перше обчислене було хибне? Ану придивім ся.

Найновійші розслїди показали, що дорога землї таки дїйстно чим раз більше підходить до рівника, або иншими словами, що вісь землї таки дїйстно простує ся. Причиною того есть вплив планет нашого сонїчного сьвіта на дорогу нашої землї. Докладні обчисленя показали дальше, що вісь землї простує ся що року майже о пів секунди (докладно 0·474) отже за сто лїт мало що не о 50 секунд, або докладно 47·4 секунд. Коли же знаємо, о скілько вісь землї простує ся за рік або за сто лїт, то вже легко обчислити, о скілько она випростувала ся за 3000 лїт: за 30 соток по 47 секунд, значить ся 1410 секунд, або: вісь землї випростувала ся за 3000 лїт о 23 мінут і 30 секунд. Коли-ж так, то треба лиш до теперішного нахиленя оси (23 степенів, 27 мінут і 31 секунд) додати тих 24 мінут і 30 секунд, а будемо видїти, яке було нахилене три тисячі лїт тому назад. Покаже ся, що як-раз 23 степенїв і 51 мінут, або, що хіньский учений обчисляючи тому назад нахилене оси, не помилив ся в своїм обчисленю.

Отже що-ж? То таки вісь землї простує ся? Коли так дїстно, то прецї можна легко обчислити, за кілько лїт она випростує ся зовсїм. Коли се з'явище есть правдиве і коли наше обчислене добре, то за 178.000 лїт повинна би вісь землї зовсїм випростувати ся. Що-ж би тогди настало? Дорога землї зійшлась би тогди зовсїм з рівником на небі, або иншими словами: вісь землї стояла би простїсенько сторцом (прямовисно) до гори на дорозї а земля своїм рівником сунулась би по рівнику на небі. На земли тогди був би вже день завсїгди так само довгий як ніч, пори року вже би не зміняли ся, їх би зовсїм не було. На земли булаби лиш така теплота, як буває з весни, отже настала би для землї вічна весна; лїто і зима щезли би зовсїм, та й осени очевидно вже би не було. Серединою землї була би за-

По поблагословленю тіла рушить похід до цісарскої палати в слідуючім порядку: два двірскі їздці з ліхтарнями, шкадрона кавалериї, двірский запрягач (Hofeinspanier) на кони, двокінний повіз двірский з двірским старшим комісарем, двокінний повіз о чотирох сидженях з камердинерами; один двірский запрягач на кони; два їздці з ліхтарнями; шестикінний повіз о 4 сидженях з двірскими дамами покійної Цісаревої і обома підкоморими (при кождих дверцях від повоза прибочний льокай); шестикінний повіз двірский о чотирох сидженях зі старшою гофмайстринею покійної Цісаревої і з обома палатовими дамами (при кождих дверцях прибочний льокай); шестикінний двірский повіз з першим обергофмайстром і обергофмайстром пок. Цісаревої (при дверцях льокаї); два їздці з ліхтарнями; віз з тілом украшений чорними драпериями буде тягнути 6 карих коний. З боку того воза мають іти по правій руці 8 трабантів, по лівій руці 8 ґвардистів прибочних зі своїми шаржами, відтак з кождого боку по 6 прибочних льокаїв і чотири їздці з ліхтарнями. За возом буде іпов персонал призначений до надзору воза а похід будуть замикати: 6 арсиерів і 6 угорских ґвардистів з своїми секондвахмайстрами (на конях), два їздці з ліхтарнями, двокінний віз зі службою палатовою пок. Цісаревої і шкадрона кавалерії. На улицях, котрими буде іти похід, войско буде творити шпалір. В цісарскій палаті буде дожидати тіла двірский парох з асистою; тіло буде занесене до придворної церкви і тут поблагословлене та зложене на катафальку а ключі від домовини віддасть оберштгофмайстер першому обергофмайстрови.

Новинки.

Львів дня 15-го вересня 1898.

— **Іспит з жіночих робіт ручних** відбуде ся в ц. к. семинариї учительскій в Сокали дня 10 жовтня с. р. Кандидатки, що суть учительками при школах публичних, мають внести подаця через окружні ради шкільні, а ті, що не займають публичних посад, прямо до дирекциї семинариї учительскої в Сокали найпізнійше до 30 вересня с. р. До подаця треба долучити: 1) метрику уродженя на доказ, що кандидатка скінчила 18 рік житя; 2) сьвідоцтво здоровля, виставлене лікарем повітовим; 3) сьвідоцтво з укінченої школи виділової або докази приватної науки; 4) сьвідоцтво моральности, наколи кандидатка не занята при публичних школах; 5) виказ переробленого до іспиту материялу наукового; 6) жіночі роботи, виконані власноручно, належить предложити при устнім іспиті.

— **Дирекция „Народної Торговлі“** оголошує: В головнім заряді „Народної Торговлі“ у Львові єсть до обсадженя посада другого книговодця. Рефлектуючі на сю посаду мають зголосити ся власноручно писаним поданєм, до котрого треба долучити: метрику, сьвідоцтво укінчених шкільних і фахових наук, всякі референциї і коротку житєпись. Петенти, котрі скінчили торговельну академію і працювали вже в купецких институциях, будуть мати першеньство. Кромі фахових відомостий, вимагає ся знаня язиків краєвих і німецкого в слові і письмі, як також гарного письма. Поданя петентів, укінчивших 40 літ житя, не будуть увзгляднені. Зголошеня треба вносити на руки Дирекциї товариства до 15 н. ст. жовтня 1898, з поданєм условий винагороди.

— **Відслонене памятника.** В неділю дня 11 с. м. відслонено в Бродах памятник Йосифови Корженьовскому, звістному польскому писателеви, уродженому в Бродах, дня 19-го марта 1797 р. Памятник поставлено жертвами міскої інтеліґенциї і артиста-різбаря Ант. Попеля. Памятник представляє писателя з книжкою в руках, є три метри високий, вироблений з білого яниківского каменя, а опертий на підставі з тернопільского червонавого каменя. На памятнику виднїє напись: „Йосиф Корженьовский 1797—1897“. Торжество відбуло ся без визначнїйших промов і манїфестаций задля наспівшої вісти о трагічній смерти пок. Цісаревої. В торжестві взяла також участь родина писателя, а іменно син Володислав, внук др. Стан. Корженьовский і ин. — На торжество надіслано много телеґрам.

— **Огні.** З Равщини пишуть нам: Дня 12-го вересня о годині 1-ій по півночи страшний огонь в селї Гребенне під Равою рускою знищив до тла будинки мешкальні і господарскі 15 господарів з всїми запасами збіжа і паші на зиму. О якімсь ратунку й бесїди не могло бути, раз, що сталось то в ночи, коли всьо спало, а по друге цїла вина так великого огню спадає на війта Андруха Паньчака з Гребенного, і на цїлу зверхність громадску, бо — сьміх людям сказати — при огни не було навіть сикавки, нї одного гака, нї коновки, щоби чим води набрати. Сикавка громадска лежить замкнена на складі в коршмі, від довшого часу попсута, а ненаправлена, помимо того, що приписи виразно наказують, що 14 днїв сикавки пробувати, чи не попсуті. Подяку зложити належить війтови і громадянам села Корні, Річки і Мости малі, котрі прибувши троха пізнїйше з сикавками, здержали дальше ширене огня, котрий вже на другий конець села перекинув ся. В огни погиб 13-лїтний хлопчина Гринько, син Дмитра Козака, котрого не можна було виратувати, бо коли отець побачив огонь, стодола, в котрій хлопчина спав, вже догарала. В імени погорільців нещасних і комітету, котрий завязуєсь в цїли поратованя бідаків, просять ся милосердних людий о ласкаві жертви чи в грошах чи в натурі, щоби хоч в сотій части отерти слези нещасливим погорільцям. Жертви треба присилати на руки о. пароха Ниля Б. Ломницкого. — Асекурованих і то тілько на менші суми 200, 300 зр. було чотирох.

— **Убийства.** З Варяжа пишуть: Дня 8 с. м. кинув ся мельник з Любова Володислав Стреп з двома своїми паробками на міщанина з Варяжа Пилипа Чопа і ударив его кілька разів так сильно колом, що той утратив самосьвідомість і за кілька годин помер. Двох убийників увязнено, а один утїк. Причина убийства поки-що незвістна. — В Жабю в ночи з 9 на 10 с. м. убив 18-лїтний Петро Кошільник двома страшними ударами сокирою в шию свого сплячого шваґра Петра Коржука Чукавьчука за те, що картав его часто за неморальне поведенє.

— **Убийник Панкевича.** Сими днями доносили ми, що під Золочевом найдено в поли на дорозї коло зелїзничого шляху убитого селянина Василя Панкевича. Підозрінє звернуло ся в першій хвили против тестя Панкевичевого, Солтовского, котрого й арештовано. Однако слїдство виказало що иншого. Іменно викрито, що Панкевича убив маляр Казимир Лебединьский, за намовою жінки небіжчика, Розалії, від котрої дістав за то 40 зр. Они ще перед жнивами приради́ли згладити зі сьвіта ненавистного їм чоловіка Розалії. Дня 4 вересня, коли Панкевич вертав від жінки домів, засїв при дорозї Лебединьский і постріли́в его в лопатку. Відтак ще живого облили нафтою жінка і теща та й підпалили. Лебединьский признав ся до вини.

— **З жалю по внучці** хотїла оногди в Кракові спалити ся пані Б. Єї внучка, котру мала у

всїгди спека а на бігунах завсїгди студінь, отже настав би такий стан на земли, як той, про котрий ми вже повисше згадували.

На щастє нема чого побоювати ся того. До того, о скілько наш розум може поняти чудеса сьвіта і о скілько спостереженя наші суть докладні, нїколи не прийде. Вісь землї, бачите, що правда простує ся поволи, але скоро дійде до певної границї, зачинає знов нахиляти ся; она нїби хитає ся, то спускає ся в долину, то знов підносить ся, і так вічно. Границя, помеж котрою вісь нашої землї то хилить ся, то простує ся, лежить межи 28 а 21 степенями, значить ся, за тисячі а тисячі лїт може вісь землї нахилити ся до своєї дороги що найбільше до 28 степенів, а відтак зачинає простувати ся і простує ся найбільше до 21 степенїв. Виходить з того, що вісь землї хитає ся то сюди, то туди, подібно як маятник в стїннім годиннику, а хитаючись робить дорогу що найбільше таку, яка відповідає кутови о 7 степенях.

З того видимо, що рух землї не єсть так зовсїм простий, як то нам здає ся і як то звичайно говорить ся. Найбільше знані загально лиш два рухи землї, а то оборот землї доокола своєї оси і кружене землї доокола сонця. Тимчасом суть ще два роди руху землї, про котрі мало хто що знає. Перший з тих двох мало знаних рухів то т. зв. прецессия.

Знаємо вже, що дорога землї або еклїптика сходить ся з рівником в двох місцях і в тих настає зрівнане дня з ночию. Одно таке зрівнанє єсть на весну, а друге в осени. То місце, де настає веснянне зрівнане дня з ночию, зване весняною точкою, єсть для нас, як то вже було сказане, длятого дуже важним, що від тої точки зачинаємо всїляке численє. Коли н. пр. хочемо означити, в котрім місци стоїть якась зьвізда на небі, або коли н. пр. появить ся якась комета, де саме єї шукати, то треба нам конче знати дві річи, щоби означити то місце: перше, місце на рівнику проти тої зьвізди або комети; друге відстань тої зьвізди від знаного місця на рівнику. Рівник дїлимо на 360 степенїв, а так само дїлимо і кожде инше колесо, що переходило би від бігуна через рівник. Ба, але звідки зачинати числити степенї на рівнику? Отже той початок до численя дає нам іменно весняна точка на нїм, то єсть, то місце, де еклїптика сходить ся з рівником і де настає веснянне зрівнанє дня з ночию. На рівнику рахуємо отже, як далеко якась зьвізда єсть віддалена від весняної точки і то називаємо простою віддалею або ректасцензиєю. По тих колесах знов, що переходять через бігуни і рівник (полуденники), рахуємо, як далеко відстає якась звізда від рівника і то називаємо відстанею або деклїнациєю. З того отже видимо, як важною єсть для нас весняна точка.

Ба, коби то тота точка стояла завсїгди в однім місци, то все було би добре. Земля не що року в однім і тім самім місци своєї дороги зачинає весну, або иншими словами, дорога землї сходить ся з рівником що року в иншім місци, значить ся весняна точка заєдно посуває ся. Коли слїдити уважно через довший час за ходом сонця по небі, то можна видїти, що оно, що правда все іде попри ті самі громади зьвізд, але точки, в котрих сходить ся еклїптика з рівником, не стоять все в тім місци. Сего року сходять ся они н. пр. в якімсь місци, на другий рік будуть вже сходити ся в иншім місци і то о 50 секунд дальше, зі всходу на захід, на третий рік ще о 50 секунд дальше, а за 100 лїт веснянне зрівнанє дня з ночию відбуде ся вже о 1 степень, 23 мінут і 46 секунд дальше. А 50 секунд (докладнїйше 50·25) значить в просторі 36.291 кільометрів, отже весняна точка нїби біжить земли на зустріч і скорочує їй дорогу. Як би не то, то земля мусїла би гонити ще 36.291 кільометрів дальше, щоби станути в давній весняній точцї. Коли же весняна точка підбігає до землї що року о 50 секунд, а дорога землї має 360 степенїв, то за 25.792 лїт оббіжить та весняна точка цїлу дорогу, або за той час буде тілько разів весна на иншім місци дороги. Сей час названо плятонїчним роком. За половину того часу, значить ся, за 12.000 лїт була би весна в тім місци дороги, де тепер зачинає ся осінь, а за четвертину того часу або за 6000 лїт була би весна в тім місци, де нинї зачинає ся лїто.

Так само через то перебіганє весняної точки або прецессию змінив би ся для нас вид неба. Зьвізди, котрі нинї видимо лїтом на небі, за пів плятонїчного року показувались би нам в зимі. Через то, що весняна точка заєдно посуває ся, зміняє ся також заєдно і проста віддаль (ректасцензия) зьвізд. Яких 2000 лїт тому назад було веснянне зрівнанє дня з ночию або весняна точка стояла як-раз в тім місци, де на небі єсть громада зьвізд, звана биком. Від того часу та громада станула на більше як 30 степенів від весняної точки а нинї знаходить ся та точка в тім місци, де єсть громада зьвізд, звана рибами. Мимо того ще й нинї кажемо, що з весною вступає сонце в „знак бика“ а то ось длячого: Давнїйші астрономи хотїли конче задержати давний звичай і для того подїлили цїлу дорогу землї на дванайцять частий, та кожду назвали іменем тих дванайцяти громад, отже кожда часть дістала свій „знак“, відповідаючий нїби одному місяцеви дороги сонця і казали: сонце вступає в знак бика, рака і т. д. То не значить, щоби сонце вступаючи н. пр. в знак бика ставало як-раз в тій громаді; єсть то лиш говоренє без нїякого значіня, давний звичай, котрий задержав ся ще лиш в наших календарях без нїякої потреби.

себе на вихованю, померла перед кількома днями. Пані Б. облила себе нафтою і запалила ві. Сусїди угасили одїж і огонь в комнатї. Нещастна женщина сильно попарила ся і грозить її утрата очий.

— **Недозір над дїтьми** став ся причиною нещастя минулої суботи в Кленарові під Львовом. Перед полуднем пішла мати Бжозовска до міста на торг і зіставила двоє дїтий, одно 5-лїтне а друге 2-лїтне без надзору. Під кухнею був непогашений огонь. Дїти бавили ся огнем і при тім молодше згоріло на уголь а старше удушило ся. Хата не згоріла.

— **Бальон в Карпатах.** З Долиньского пишуть до „Дїла“: В пятницю 8 н. ст. вересня с. р. о 6 годинї вечером, надтягнув по над найвисшими 1100 метрів верхами наших гір від сїл Поляниці, Слобода Болехівска, через лїси кальньяньскі і мизуньскі величезний бальон. Нарід при роботї в поли дуже здумів ся, побачивши сю невидалщину, і один другого накликував до уваги. Коли бальон з по-над верха гори Люта, між селом Кальною а Мизунем зачав спускати ся на долину і тягнув по-при лїс по над полями мизуньскими, почали люди вже за ним бігти, але многі далеко позаду лишили ся, бо бальон уносив ся скоростию лету сокола, а вкінци зачепивши котвою о ялицю при поли посеред корчів лїскових, повалив ся на землю в ті корчі в Мизуни на полях Писок в Бонашп званих. Ледви бальон упав на землю, збігло ся около трийцять люда і застали там двох панів: одного в біїй шапці а другого без шапки, котра тут під бальоном злетїла. Пани ті говорили по французски, по росийски, а молодший, около 24 лїт, і по нїмецки. Доброго порозуміня між ними а рускими людьми не було, аж надбіг стражник лїсовий Ціммер, з роду Нїмець, і той толкував селянам по руски а панам по нїмецки, з чого вийшло отаке: „Ми — казали чужинцї — є росийскі офіцири. Старший пан єсть полковником, около 45 лїт, а молодший надпоручник ад'ютантом. Всїли ми в Варшаві нинї о 9 годинї, 30 мінут рано, перелетїли по-над Золочів, Стрий, Бубнище, а діставшись понад Карпати, завернув нас вітер від угорскої границї аж сюда. Просимо дуже красно о поміч, а все заплатимо. Люди здушили бальон і прикликали зараз фіру, котра неподалеки по снопи вийхала, відвязали кошіль, в котрім пани сидїли і де були два крісла та столик, всадили все те на фіру, а поверх того і панів, але фірман їхав так необережно, що віз перевернув, і молодшого пана, що дістав ся під фіру, троха подавив, але взагалї на здоровлю неутерпіли, лише той молодший при спаданю бальона здер собі на корчи троха шкіру на лікти лївої руки. Пани були по причинї щасливого лету веселі і говірливі. Молодший розказував, що тепер уже тринайцятий раз бальоном пускав ся і сим разом якось дуже недовірчиво і з поохотою до бальона сїдав, однак щасливо між люди дістав ся. Так приїхали они аж до села Мизуня. Тут дожидали їх уже війт Никола Гладунь і жандарм, котрий тогді був там на патрули. Війт дав їм кватиру у селянина Івана Вигодованця і попросив їх, щоби на другий день т. є. в субогу поїхали з ним до староства в Долинї. Они на се радо згодились. В суботу, о 6-ій годинї рано від'їхали на двох фірах до Долини, а то: на однїй бальон, а на другій пани з війтом і жандармом. — Всї кошти заплатили рублями паперовими і срібними. Що в Долинї стало ся, не знаю.

Господарство, промисл і торговля.

— **В Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“** прибуло в місяци серпни с. р. 10.474 важних поліс на суму 4,745.634 зр. обезпеченої вартости з премією 40.419 зр. 90 кр. Від 1 сїчня отже до кінця серпня с. р. видано 40.578 важних поліс на суму 21,651.960 зр. а з премією 184.855 зр. 57 кр. Попередного року за той сам час видано 33.374 важних поліс на суму 18,147.064 зр. з премією 153.860 зр. 46 кр.

Шкід було в серпни 117 случаїв, а разом від початку року по конець серпня 482 шкід, з котрих 433 виплачено до кінця серпня і 37 в перших днях вересня, а 12 відшкодовань в сумі загальнїй 2752 зр. на разї з причин правних здержано.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї виносить brutto 129.790 зр. 79 кр., з чого відтрутивши часть реасекуровану остає на власний рахунок 72.777 зр. 67 кр.

Фонд резервовий з днем 31 серпня с. р. виносить 88.428 зр. 57 кр.

— **Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові,** стоваришеня зареєстрованого з обмеж. порукою, за місяць серпень 1898.

I. Стан довжний:

		Кор.	сот.
1. Удїли членів		50.363	25
2. Фонд резервовий . . .		3.237	30
3. Вкладки:			
а) стан на початку серпня	364.079·85		
б) вложено в серпни	20.371·45		
в) винято в серпни	18.483·74		
позістає з кінцем серпня .		365.967	56
4. Кошти спору . . .		39	71
5. Сальдо прц. (побраних) . .		12.323	90
6. Непіднята дивіденда за р. 1897		742	37
7. Специяльна резерва . .		318	47
8. Рахунок біжучий з институциями кредитовими . .		16.330	40
Сума .		449.322	96

II. Стан чинний:

		Кор.	сот.
1. Цїнні папери: фонду резервов. . .		2.997	—
2. Позички удїлені:			
а) стан на поч. місяця	420.800·16		
б) удїлено в серпни	10.950·00		
в) сплачено в серпни	4.495·55		
Стан з кінцем серпня .		427.254	61
3. Готівка в касї з днем 31/8 .		529	50
4. Льокациї:			
а) в щадници почтов. (оборот чековий) . . .		962	60
б) в цїнних паперах . .		400	—
в) в инших інстит. кредит. .		14.500	82
5. Сальдо коштів адмінїстрациї .		2.678	43
Сума .		449.322	96

Членів прибуло 15, убуло 2, отже разом з кінцем серпня 1898 членів було 1.246 з деклярованими удїлами 1286 в сумі 64.300 кор.

Стопа процентова від вкладок $4^1/_2$ прц.; від позичок удїлюваних $6^1/_2$ прц.

Отже „знак“ а саму громаду зьвізд треба розріжнити; они тепер не згоджують ся з собою.

Як вже сказано, весняна точка знаходить ся тепер в тій сторонї, де громада зьвізд „риби“. Коли люди будуть числити рік 4000, буде та точка в тім місци, де єсть сама середина громади зьвізд „водонос“; в роцї 6000 буде там, де громада „козоріг“, а в 8500 р. буде в громадї „стрілець“.

Яка-ж може бути причина, що та весняна точка заєдно відбігає від свого первістного місця? Оборот землї доокола оси і круженє землї доокола сонця не можуть бути причиною того, а дорога сама також не обертаєсь з землею, бо прецї дорога то лиш місце. Нове се чудо і цїлу єго тайну пояснить нам **третий рух** землї, званий **прецессиєю**. Але рух сей не так легко відразу комусь пояснити кількома словами, щоби він то зараз зрозумів; длятого мусимо тут взяти до помочи наглядний примір, а поки що пригадаємо знов то, що вже було сказано давнїйше: В самім осередку елїпси, що нам зображає дорогу землї, стоїть простїсенько до гори патичок; то нїби вісь тої площі, по котрій іде дорога землї; она там, де поправдї стоїть сонце. Замість тої оси подумаємо собі шнур, на котрім завісимо дручок; а сонце також нїби на шнурі держить нашу землю.

Отже подумайте собі завішену на шнурі бальку, так, що та балька висить поземо, подібно як бальочка при вазї. Перехилім тепер ту бальку так, щоби она була нахилена до шнура 23 і пів степеня (докладнїйше 23 степенів, 27 мінут і 31 секунд). Та балька буде нам тепер зображати вісь землї. Посуваймож тепер бальку горішним кінцем на лїво доокола шнура не зміняючи при тім попередного єї нахиленя. Побачимо тогди, що та балька, обкрутившись доокола шнура, зробить своїм горішним і долїшним кінцем або своїми бігунами колесо, котре буде зовсїм відповідати єї нахиленю, бо чим більше буде нахиленє, тим більші колеса буде робити балька своїми кінцями. Подумаймо собі, що так само обертає ся і вісь нашої землї, котра має таке саме нахиленє, що она висить на шнурі, котрого не видко, а котрий зачіплений десь на сонци. То колесо, яке вісь робить своїм кінцем доокола шнура, котрий, як вже повисше сказано представляє нам вісь дороги землї, той нїби патичок заткнений в єї осередку, показує нам той рух землї, котрий називаємо прецессиєю. Щоби вісь землї на тім невидимім шнурі від сонця зробила своїм кінцем раз колесо доокола него, потребує на то один плятоньский рік або 25.720 звичайних наших лїт.

Придивім же ся тепер лїпше тому колесу, яке робить наш північний бігун наслїдком прецессиї. Земля нинї звернена своєю осью, північним єї кінцем або бігуном до т. зв. північної або полярної звізди. Коли же той бігун робить колесо, то річ очевидна, що вісь не завсїгди буде звернена своїм кінцем до тої самої зьвізди, але що в кілька тисячів лїт оберне ся до иншої. Так і дїйстно єсть: 2000 лїт тому назад була північною зьвіздою не теперішна на кінци т. зв. малого воза, названа з арабска Аль-рукаба, але инша зьвізда, звана Фубан а положена в громадї зьвізд званій „змием“. За яких 12.000 лїт буде північною зьвіздою ясна зьвізда Веґа в громадї зьвізд званій „лїрою“. З того виходить, що т. зв. сьвітові бігуни зміняють ся, а то длятого, що вісь землї своїми кінцями іде колесом.

Ну, скажете, то все добре, але яка звязь межи тим колесом, що робить бігун оси, а весняною точкою і длячого тота точка заєдно відбігає від первістного свого місця?

(Дальше буде).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 15 вересня. Є. Вел. Цїсар, котрого стан здоровля всїх радує, сидів вчера вже від досьвіта при своїм столї і працював; опісля принимав многі особи, а між иншими і мінїстра фінансів Кайцля.

Відень 15 вересня. Розійшла ся тут поки що неавтентична але повторювана всїми поголоска, що Цїсар застановив всї торжества ювилейні, котрі би вимагали особистого єго виступленя, отже відпадають всї торжества двірскі. Fremdenblatt доносить, що уряд двірский застановив вже всю роботу в сїм напрямі.

Відень. 15 вересня. Царя буде репрезентувати на похоронї вел. кн. Алексій, перебуваючий тепер в Карльсбадї.

Відень 15 вересня. Wiener Abendpost каже, що вість, пущена француским ґазетами, мовби Архікн. Франц Фердинанд знову занедужав, єсть зовсїм безосновна і видумана.

Рим 15 вересня. Наслїдник престола виїзджає з Неаполю до Відня в заступстві короля Гумберта. — Арештовано тут кількох анархістів і социялістів.

Триєст 15 вересня. В Набрезинї около 300 Словінців напали на італїяньских робітників і побили їх; жандармерия зробила порядок і арештувала 11 галабурдників.

Ню-Йорк 15 вересня. Ню-йоркский Herald доносить з Вашінґтону, що на вчерашній радї мінїстрів була більшість за анексиєю острова Люццон.

Мадрид 15 вересня. Парлямент декретом королевої відрочено.

Канеа 15 вересня. Адмірали поручили знову своїм правительствам, щоби справу кретийску радикально і рішучо залагодити.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).